

POSTANOWIENIE

Dnia 12 maja 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik

w sprawie z odwołania B. M.

przeciwko Wojewódzkiemu Zespołowi do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 12 maja 2026 r.,
zażalenia ubezpieczonego na postanowienie Sądu Okręgowego w Sieradzu
z dnia 23 października 2025 r., sygn. akt IV U 541/25,

1. oddala zażalenie,

**2. przyznaje adwokat M. S. kwotę 240 (dwieście czterdzieści)
złotych powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług
tytułem zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu w
postępowaniu zażaleniowym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Sieradzu postanowieniem z 23 października 2025 r., IV U 541/25 odrzucił skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia złożoną przez B. M. (skarżący).

W dniu 11 sierpnia 2023 r. skarżący złożył skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Sieradzu z 25 stycznia 2012 r., IV U 109/11. Postanowieniem z 29 marca 2024 r., IV U 127/23, Sąd Rejonowy w Sieradzu odrzucił skargę o wznowienie postępowania

zakończonych wydaniem przez Sąd Rejonowy w Sieradzu prawomocnego wyroku z 25 stycznia 2012 r., IV U 109/11. Na powyższe postanowienie pełnomocnik skarżącego złożył zażalenie. Postanowieniem z 30 lipca 2024 r., Sąd Okręgowy w Sieradzu, IV Uz 5/24 oddalił zażalenie.

W dniu 19 września 2025 r. do Sądu Rejonowego w Sieradzu wpłynęła skarga skarżącego o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia w sprawie IV U 127/23. Postanowieniem z 22 września 2025 r., Sąd Rejonowy w Sieradzu stwierdził swą niewłaściwość i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu jako właściwemu miejscowo i rzeczowo.

Sąd Okręgowy wyjaśnił, że zgodnie z art. 424¹ § 1 k.p.c., można żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego wyroku w drodze innych środków prawnych przysługujących stronie na podstawie kodeksu nie było i nie jest możliwe. W myśl art. 424⁶ § 3 k.p.c., sąd odrzuca skargę wniesioną z naruszeniem art. 87¹ § 1 k.p.c., spóźnioną, nieopłaconą lub z innych przyczyn niedopuszczalną, jak również skargę, której braków strona nie usunęła w wyznaczonym terminie. W myśl art. 87¹ § 1 k.p.c., w postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje zastępstwo stron przez adwokatów lub radców prawnych, a w sprawach własności intelektualnej także przez rzeczników patentowych. Zastępstwo to dotyczy także czynności procesowych związanych z postępowaniem przed Sądem Najwyższym, podejmowanych przed sądem niższej instancji. W niniejszej sprawie B. M. wniósł osobiście skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia w sprawie IV U 127/23 (skarga nie została sporządzona przez adwokata bądź radcę prawnego). Skarga dotyczy przy tym orzeczenia Sądu pierwszej instancji. Oznacza to, że skarga została wniesiona z naruszeniem art. 87¹ § 1 k.p.c. oraz art. 424¹ § k.p.c. Jak wynika z przepisu art. 424⁶ § 3 k.p.c., Sąd odrzuca skargę wniesioną z naruszeniem art. 87¹ § 1, spóźnioną, nieopłaconą lub z innych przyczyn niedopuszczalną, jak również skargę, której braków strona nie usunęła w wyznaczonym terminie. Mając na uwadze powyższe, na podstawie powołanego przepisu art. 424⁶ § 3 k.p.c. Sąd Okręgowy odrzucił skargę.

Zażalenie na powyższe postanowienie złożył skarżący, zarzucając

naruszenie: art. 424⁵ § 1 k.p.c. w zw. z art. 424¹ § 1 k.p.c. przez ich niezastosowanie i bezzasadne przyjęcie, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia była niedopuszczalna z przyczyn formalnych w sytuacji braku wezwania skarżącego do usunięcia braków formalnych; art. 424⁶ § 2 i 3 k.p.c. w zw. z art. 130 § 1 k.p.c. przez ich niezastosowanie i zaniechanie wezwania skarżącego do usunięcia w wyznaczonym terminie braków formalnych skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia poprzez wskazanie na konieczność sporządzenia skargi przez adwokata bądź radcę prawnego oraz prawidłowego wskazania przez skarżącego skarżonego wyroku Sądu w sytuacji, gdy Sąd Okręgowy - bez wzywania do usunięcia bądź uzupełnienia braków formalnych postanowieniem z 23 października 2025 r. odrzucił skargę, co uniemożliwiło nadanie skardze prawidłowego biegu, a także pozbawiło skarżącego możliwości dochodzenia swoich praw przed sądem.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Sieradzu, zwolnienie skarżącego od kosztów sądowych w całości, których nie jest w stanie ponieść bez uszczerbku dla swojego koniecznego utrzymania oraz zasądzenie kosztów pomocy prawnej udzielonej skarżącemu z urzędu w postępowaniu zażaleniowym przed Sądem Najwyższym, jednocześnie oświadczając, że koszty te nie zostały uiszczone ani w całości, ani w części.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest nieuzasadnione. Zgodnie z art. 87¹ § 1 k.p.c. w postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje zastępstwo stron przez adwokatów lub radców prawnych. Obowiązek ten dotyczy także czynności procesowych podejmowanych w związku z postępowaniem przed Sądem Najwyższym przed sądami niższych instancji, w tym złożenia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Wyjątek od tego obowiązku został uregulowany w art. 87¹ § 2 k.p.c. Strona może osobiście złożyć wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych oraz o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego z urzędu (w tym przypadku w celu sporządzenia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia).

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego uchybienie w postaci niedochowania przymusu adwokacko-radcowskiego nie podlega konwalidacji. Oznacza to, że sąd nie przeprowadza postępowania naprawczego i nie wzywa strony do uzupełnienia braku, a środek zaskarżenia złożony podlega odrzuceniu wprost (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 30 września 2020 r., II CZ 33/20, LEX nr 308248, z 8 października 2020 r., IV CZ 67/20, LEX nr 3066980). Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie należy do Sądu Najwyższego. Oznacza to zatem, że w postępowaniu wywołanym jej wniesieniem obowiązuje zastępstwo stron przez adwokata lub radcę prawnego.

W tym stanie rzeczy rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego odrzucające skargę jako wniesioną z naruszeniem art. 87¹ § 1 k.p.c. miało oparcie w art. 424⁶ § 3 k.p.c., który przewiduje odrzucenie skarg dotkniętych omawianym brakiem przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie.

O kosztach postępowania kasacyjnego obejmujących wynagrodzenie adwokata reprezentującego odwołującego się z urzędu, orzeczono na podstawie § 16 ust. 2 pkt 2 w zw. z § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (jednolity tekst: Dz. U. z 2026 r. poz. 87).

[a.ł.]